



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Olsztynie

LOL.410.007.04.2017
P/17/041

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Olsztynie
ul. Artyleryjska 3e, 10-165 Olsztyn
T +48 89 678 82 00, F +48 89 678 82 30
lol@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-69, 10-950 Olsztyn

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/041 „Aktywizacja zawodowa młodzieży przez Ochotnicze Hufce Pracy” w latach 2014-2016.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie
Kontroler	Rafał Dmytrenko – specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL/71/2017 z dnia 5 czerwca 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Hufiec Pracy w Elku, ul. Matejki 1, 19-300 Elk, zwany dalej „Hufcem”.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Agnieszka Sadowska – Komendant Hufca od dnia 1 listopada 1992 r. Od dnia 13 października 2016 r., w związku z długotrwałą nieobecnością Komendanta Hufca, osobą pełniącą jego obowiązki jest Marta Trojanowska (dalej: „p.o. Komendanta Hufca”).

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

W badanym okresie Hufiec podejmował skuteczne działania w celu pozyskania nowych uczestników OHP i w pełnym zakresie zrealizował przyjęte plany rekrutacji. Prowadził również stały nadzór nad przebiegiem procesu nauczania uczestników w szkołach i na praktykach zawodowych, a także w sposób zgodny ze Standardami działań opiekuńczo-wychowawczych w OHP² oraz wytycznymi Komendanta Głównego OHP monitorował losy absolwentów. Na skutek podejmowanych działań uzyskano wysoką efektywność kształcenia na poziomie gimnazjum i na poziomie nauki zawodu – wynosiła ona 100%, tj. wszyscy uczestnicy OHP terminowo zakończyli naukę i zaliczyli z wynikiem pozytywnym egzaminy zawodowe. Podejmowano również skuteczne działania w celu dostosowania oferty OHP do potrzeb rynku pracy, m.in. poprzez dokonywanie analiz rynku pracy, współpracę z publicznymi instytucjami rynku pracy oraz jednostkami samorządu terytorialnego.

III. Opis stanu faktycznego

1. Dostosowanie oferty Hufców Pracy do oczekiwań rynku pracy.

Opis stanu faktycznego

1.1. W okresie objętym kontrolą Hufiec umożliwiał uczestnikom OHP uzupełnienie wykształcenia w formach i w placówkach określonych w ustawie o systemie oświaty³, tj. w gimnazjum dla dorosłych i w zasadniczej szkole zawodowej (dalej: „ZSZ”). Uczęszczało do nich:

- w roku szkolnym 2013/2014 – 142 uczestników (w tym 135 do gimnazjum oraz 7 do ZSZ),
- w latach szkolnych 2014/2015 i 2015/2016 – 151 uczestników (143 do gimnazjum i 8 do ZSZ).

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna lub ocenę opisową.

² Zarządzenie Komendanta Głównego OHP nr 23/BKG z dnia 22 grudnia 2014 r.

³ Ustawa z dnia 7 września 1991 o systemie oświaty (Dz.U z 2016, poz. 1943 ze zm.).

Hufiec umożliwiał również uzupełnienie wykształcenia w formie rzemieślniczej nauki zawodu⁴. Nie obejmował natomiast opieką młodzieży przystępującej do kwalifikacyjnych kursów zawodowych, ponieważ oferta szkół współpracujących z OHP w tym zakresie skierowana była do osób pełnoletnich.

Kontrolowana jednostka oferowała kształcenie w 10 zawodach w latach 2014-2015 oraz 11 zawodach w 2016 r. I tak:

- W roku szkolnym 2013/2014 w OHP prowadzono kształcenie 8 kucharzy, 5 fryzjerów, 16 sprzedawców, 17 murarzy-tynkarzy, 4 blacharzy samochodowych, 31 mechaników pojazdów samochodowych, 8 cukierników, 14 piekarzy, 10 stolarzy i 1 mechanika operatora pojazdów i maszyn rolniczych. W stosunku do 43 zrekrutowanych w tym roku uczniów, 25 (58,1%) rozpoczęło naukę w zawodach uznanych za deficytowe, tj. sprzedawca (13), kucharz (3), stolarz (2), piekarz (1), murarz-tynkarz (6). Pozostałych 18 (41,9%) uczestników kształciło się w zawodach określanych przez PUP jako zrównoważone.
- W 2014/2015 Hufiec prowadził kształcenie 10 kucharzy, 6 fryzjerów, 19 sprzedawców, 18 murarzy-tynkarzy, 2 blacharzy samochodowych, 42 mechaników pojazdów samochodowych, 5 cukierników, 13 piekarzy, 9 stolarzy i jednego mechanika operatora pojazdów i maszyn rolniczych. Z 46 zrekrutowanych w tym roku uczniów 13 (28,3%) rozpoczęło naukę w zawodzie uznanym za deficytowy (tj. sprzedawca), natomiast dwóch uczniów (4,3%) kształcono w zawodzie uznanym za nadwyżkowy (tj. murarz-tynkarz). Pozostałych 31 (67,4%) uczestników kształciło się w zawodach zrównoważonych.
- W 2015/2016 kształcono młodzież w następujących zawodach: fotograf (jedna osoba), kucharz (17), fryzjer (6), sprzedawca (34), murarz-tynkarz (12), blacharz samochodowy (2), ślusarz (1), mechanik pojazdów samochodowych (39), cukiernik (3), piekarz (11) i stolarz (6). Z 45 zrekrutowanych uczestników OHP, 7 (15,6%) rozpoczęło naukę w zawodzie deficytowym (sprzedawcy), jeden uczeń (2,2%) kształcony był w zawodzie nadwyżkowym (fryzjer), natomiast pozostałych 37 (82,2%) kształciło się w zawodach zrównoważonych.

Na podstawie zarządzenia z 2004 r. Wojewódzkiego Komendanta Warmińsko-Mazurskiej Wojewódzkiej Komendy Ochotniczych Hufców Pracy w Olsztynie (dalej: „Wojewódzkiego Komendanta OHP”), grupę wychowawczą uczestników z rozwiązanego hufca w Olecku włączono w struktury Hufca w Elku. Grupa ta objęta była w latach 2014-2016 nauką na poziomie gimnazjum i zasadniczej szkoły zawodowej.

(dowód: akta kontroli str. 3-16,204-219,291-310)

Efektywność kształcenia na poziomie gimnazjum i na poziomie nauki zawodu wynosiła 100%. I tak:

- w latach szkolnych 2013/2016 do egzaminów gimnazjalnych przystąpiło odpowiednio 43, 48 oraz 52 uczestników. Wszyscy zdali egzamin kwalifikacyjny z wynikiem pozytywnym,
- w roku 2015/2016 dwóch uczestników przystąpiło do egzaminu na poziomie nauki zawodu z pozytywnym skutkiem⁵.

Monitorowanie skuteczności podejmowanych działań opierało się na dziennikach zajęć wychowawczych. Odnotowywano w nich wizyty w zakładach pracy, rozmowy z pracodawcami i instruktorami, w trakcie których omawiano kwestie dotyczące

⁴ Hufiec umożliwiał rzemieślniczą naukę zawodu w ramach porozumienia z Cechem Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorczości w Elku z dnia 1.09.2015 r. oraz porozumieniami zawartymi z pracodawcami. W latach 2014-2016 z tej formy kształcenia nie skorzystał żaden uczestnik OHP.

⁵ Hufiec Pracy w Elku objął opieką młodzież zasadniczej szkoły zawodowej po raz pierwszy w roku szkolnym 2013/14 z inicjatywy Komendanta Wojewódzkiego OHP.

zachowania, frekwencji uczestników na zajęciach oraz obserwowano uczniów przy pracy.

W latach szkolnych 2013/2014, 2014/2015 i 2015/2016, wykuszalność⁶ uczestników OHP wynosiła odpowiednio 8,45%, 5,30%, 8,61%. Jak wyjaśniła p.o. Komendanta Hufca, wzrost wykuszalności w roku szkolnym 2015/2016 w stosunku do roku poprzedniego wynikał m.in. z osiągnięcia pełnoletności przez większą grupę uczestników niż w latach poprzednich (wzrosła liczba absolwentów z 48 w 2015 r. do 55 w 2016 r.), zmiany miejsca zamieszkania (6 osób), wyjazdu za granicę (4 osoby) oraz podjęcia pracy zarobkowej (12 osób).

W wyjaśnieniach dotyczących podejmowanych przez Hufiec działań ograniczających fluktuację uczestników, p.o. Komendanta Hufca podała, że na polecenie Komendanta Wojewódzkiego OHP przedstawiała mu co kwartał szczegółową analizę każdego przypadku rezygnacji uczestnika i pisemną informację o przyczynach przerwania przez niego nauki. Zaznaczyła także, że w roku szkolnym 2016/17 Komendant Wojewódzki OHP wdrożył Wojewódzki Program Adaptacyjny „Dobrze mi w OHP”, który był realizowany m.in. przez Hufiec w Elku. W ramach tego programu działaniami adaptacyjnymi objęto zrekrutowanych uczestników, włączano uczestników i ich opiekunów w życie Hufca oraz integrowano nowych uczestników z wychowawcą i grupą rówieśniczą. P.o. Komendanta Hufca podała również, że przeprowadzano rozmowy indywidualne z uczestnikami (dokumentowane w dziennikach zajęć wychowawczych), organizowano zajęcia wyrównawcze oraz współpracowano z pedagogami szkolnymi i psychologami.

(dowód: akta kontroli str. 3-6,17-24)

Na wybranej próbie dokumentacji 5 wychowanków, którzy przerwali naukę zawodu, zbadano w jakim zakresie Hufiec (wychowawcy) z nimi współpracowali. Ustalono, że:

- wychowawcy utrzymywali systematyczny kontakt telefoniczny z rodzicami, kuratorem lub asystentem rodziny w przypadku nieobecności uczestnika na zajęciach szkolnych (nauki w gimnazjum). Wychowawcy na bieżąco przeprowadzali również rozmowy z młodzieżą,
- przyczynami rezygnacji z nauki było osiągnięcie przez wychowanków pełnoletności (3 przypadki) oraz decyzje rodziców wychowanków o wyjeździe za granicę (2 przypadki),
- w każdym przypadku Hufiec kierował pisemne wezwania do rodziców o pilne stawienie się w komendzie Hufca w przypadku powtarzających się nieobecności w gimnazjum,
- w przypadku pojawiających się problemów z frekwencją oraz zachowaniem uczestników, Hufiec m.in. inicjował spotkania z kuratorami, asystentami rodziny i rodzicami, przeprowadzano również rozmowy dyscyplinujące z uczestnikami,
- Hufiec nie monitorował losów uczestników, którzy nie ukończyli kształcenia w OHP.

Opisane wyżej działania Hufiec dokumentował w prowadzonych na każdy rok szkolnych dziennikach zajęć wychowawczych.

(dowód: akta kontroli str. 24-34,142-149)

1.2. W latach 2014–2016 (wg stanu na koniec roku) liczba etatów w Hufcu wynosiła 4,5. Wszyscy zatrudnieni pracownicy posiadali wykształcenie pedagogiczne. Ze względu na długotrwałą chorobę Komendanta Hufca, w dniu 13 października 2016 r.,

⁶ Wykuszalność rozumiana jako stosunek liczby uczestników, którzy opuścili szeregi OHP w trakcie roku szkolnego z powodów innych niż zakończenie kształcenia do liczby wszystkich uczestników objętych opieką OHP w danym roku szkolnym.

Wojewódzki Komendant OHP powierzył pełnienie obowiązków Komendanta jednej z wychowawczyń.

W badanym okresie liczba etatów pracowników hufca była zgodna z Standardami funkcjonowania hufców pracy ustanowionymi przez Komendanta Głównego OHP na podstawie § 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lipca 2011 r.⁷, ponieważ jeden etat wychowawcy przypadał na „co najmniej 30 uczestników dochodzących”. Średnia liczba uczestników przypadających na jeden etat w latach 2014–2016 wynosiła odpowiednio 34, 32 oraz 34. Minimalna liczba wychowanków przypadająca na jeden etat wynosiła 29 w czerwcu 2014 r. i 2016 r., a maksymalna ich liczba wyniosła 48 w październiku 2016 r. Wzrost liczby wychowanków przypadających na jednego wychowawcę w 2016 r. spowodowany był zmniejszeniem się liczby pracowników Hufca (choroba jednego pracownika oraz odejście kolejnego z grupy wychowawczej w Olecku). Zmiany liczby pracowników zatrudnianych w Hufcu nie miały wpływu na jakość i terminowość realizowanych zadań, a problemy w tym zakresie były zgłaszane na bieżąco do Wojewódzkiej Komendy OHP (dalej: „WK OHP”).

(dowód: akta kontroli str. 35-78)

1.3. W badanym okresie nie diagnozowano potrzeb objęcia działaniami opiekuńczo – wychowawczymi młodzieży zaniedbanej wychowawczo oraz nie szacowano liczby młodzieży, która ze względu na kategorię wiekową pozostawała w kręgu ustawowego obowiązku wsparcia przez Hufiec. Jak wyjaśniła p.o. Komendanta Hufca, zadania te realizowane były przez WK OHP, a ona nie otrzymywała w tym zakresie poleceń od Komendanta Wojewódzkiego OHP.

W okresie objętym kontrolą, rekrutacja uczestników do Hufca odbywała się w oparciu o wytyczne Komendanta Głównego OHP oraz Wojewódzkiego Komendanta OHP, wydawane na każdy rok szkolny. Zgodnie z nimi Hufiec m.in. sporządzał plany rekrutacji (Plan R) zawierające liczby uczestników planowanych do zrekrutowania. Określano również planowaną liczbę uczestników w ujęciu miesięcznym, w stosunku do potencjału organizacyjnego jednostki. Uwzględniano też dane dotyczące wykuszalności, liczby promowanych oraz absolwentów. Plany rekrutacji na lata szkolne 2013/14 i 2014/15 oszacowano na 50 osób, natomiast w roku szkolnym 2015/2016 na 55 osób. Wykonanie przyjętych planów rekrutacji wynosiło odpowiednio 136%, 124% i 121%.

Przed rozpoczęciem rekrutacji na dany rok szkolny, Hufiec dysponował ogólnymi danymi w zakresie młodzieży w powiatach ełckim i oleckim, która jest zagrożona lub przedwcześnie opuszcza system edukacji i uwzględniał je podczas planowania liczby osób przewidywanych do zrekrutowania. Nie dysponował natomiast danymi odnośnie części młodzieży, kwalifikującej się do objęcia działaniami OHP, do której nie udało się dotrzeć. Nie dysponował również danymi odnośnie liczby osób nieobjętych działaniami opiekuńczo-wychowawczymi, mimo podejmowanych prób ich zrekrutowania.

W wyjaśnieniach p.o. Komendanta Hufca podała, że uczestnictwo w OHP odbywa się na zasadzie dobrowolności, a kryteria rekrutacyjne są na tyle szerokie, że nie pozwalają definitywnie określić grupy adresatów działań OHP, innych niż kategoria wiekowa. Komendant podała również, że kandydaci do Hufca byli identyfikowani wśród grupy wiekowej 15-18 lat, spełniającej pozostałe kryteria rekrutacji, określone w zarządzeniu Wojewódzkiego Komendanta OHP w sprawie rekrutacji do jednostek opiekuńczo wychowawczych na każdy kolejny rok szkolny.

(dowód: akta kontroli str.3-6,22-23,79-103,289-290)

⁷ Dz.U. Nr 155, poz. 920.

Hufiec pracy podejmował działania na rzecz pozyskania osób w wieku 15-18 lat, które mimo obowiązku szkolnego wypadły z systemu edukacji i nie kontynuowały nauki oraz pozostawały bez pracy. Komendant Hufca w każdym roku wydawała zarządzenia w sprawie rozpoczęcia naboru do OHP. Zawierały one zasady rekrutacji uczestników i harmonogram przedsięwzięć dotyczących rekrutacji, w tym m.in. w zakresie:

- opracowania oferty rekrutacyjnej w zakresie kryteriów przyjęcia młodzieży do OHP,
- zbierania danych dotyczących potencjału młodzieży na terenie miasta i powiatu ełckiego i oleckiego (analizy danych oraz ustalenia wytycznych kolejnych działań).

Ponadto, podczas corocznego spotkania z pedagogami ełckich oraz oleckich gimnazjów oraz z osobami i instytucjami wspierającymi pracę OHP (poradnie psychologiczno-pedagogiczne, MOPS/GOPS, kuratorzy sądowi, przedstawiciele Policji i PCPR) przekazywano informacje umożliwiające pozyskanie nowych uczestników OHP. Podczas ww. spotkań udzielano informacji dotyczących rekrutacji i kryteriów przyjęcia uczestników do Hufca, podsumowywano pracę wychowawczą Hufca oraz współpracę z wszystkimi zainteresowanymi (tj. uczestnikami spotkania), a także określano zasady współpracy na nowy rok szkolny.

W trakcie ww. spotkań ich uczestnikom (w szczególności pedagogom szkolnym) przekazywano szczegółowe zasady odnośnie ubiegania się o przyjęcie do OHP. Następnie uczestnicy spotkań przekazywali otrzymane od Hufca informacje bezpośrednio rodzicom uczniów zagrożonych nieotrzymaniem promocji, czyli potencjalnych uczestników OHP.

W badanym okresie Hufiec współpracował z GOPS w Elku i Olecku w zakresie wymiany doświadczeń wynikających z analizy sytuacji rodzinnej uczestników, rekrutacji młodzieży oraz rozwiązywania problemów materialnych, bytowych i wychowawczych rodzin uczestników korzystających z pomocy społecznej. Przedstawiciele Hufca brali również udział w posiedzeniach Zespołu Interdyscyplinarnego, utworzonego przez gminę Elk na rzecz osób i rodzin gminy wiejskiej zagrożonych lub dotkniętych przemocą w rodzinie. Zadaniem tego Zespołu było przeciwdziałanie ww. zjawiskom, poprzez inicjowanie interwencji, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym, a także inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Od sierpnia 2015 r. Hufiec prowadził również promocję swoich działań poprzez portal społecznościowy Facebook. Także na stronie internetowej WK OHP Hufiec posiadał własną zakładkę, w ramach której przedstawiono podstawowe informacje dotyczące uczestnictwa w OHP, tj. wiek, zasady rekrutacji, warunki nauki i pracy w OHP, dane kontaktowe, ofertę kształcenia. Na stronie ogólnej WK OHP podana była informacja dotycząca wymaganych dokumentów kandydata na uczestnika OHP tj. m.in.: zgłoszenia do OHP, wypełnionego kwestionariusza osobowego, ostatniego świadectwa szkolnego, fotografii uczestnika oraz opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej.

Działania promocyjno-informacyjne realizowano również poprzez kolportaż ulotek skierowanych do potencjalnych uczestników Hufca, w których prezentowano ofertę zdobycia kwalifikacji zawodowych w atrakcyjnych zawodach (np. murarz-tylnik, blacharz samochodowy, kucharz, cukiernik) oraz uzupełnienia wykształcenia na poziomie gimnazjum lub szkoły zawodowej. W ulotkach przedstawiano także najważniejsze kryteria dla potencjalnych uczestników, np. kryterium wiekowe.

(dowód: akta kontroli str. 9-15, 79-131)

1.4. W badanym okresie Hufiec pozyskiwał do współpracy pracodawców, którzy mogli prowadzić praktyczną naukę zawodu. Odbywało się to m.in. poprzez współpracę z Cechem Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorczości w Elku. W ten sposób pozyskano 26 pracodawców w 2014 r., 31 w 2015 r. oraz 25 w 2016 r. W okresie tym wystąpiły również przypadki nawiązania współpracy z przedsiębiorcami niezrzeszonymi w ww. cechu. Dotyczyło to pięciu pracodawców w 2014 r. oraz czterech w latach 2015-2016. Z pozyskanymi przez Hufiec do współpracy pracodawcami WK OHP podpisywała porozumienia, w których określano m.in. liczbę oraz warunki zatrudnienia osób w celu przygotowania zawodowego.

Hufiec nie posiadał informacji o przypadkach niewywiązywania się pracodawców z obowiązków wobec uczestników OHP (w szczególności odnośnie zapewnienia pomieszczeń socjalnych, opieki lekarskiej i wychowawczej, przeszkolenia BHP oraz zapewnienia odzieży ochronnej i roboczej), określanych w zawieranych porozumieniach dotyczących zatrudniania młodocianych uczestników OHP. Według wyjaśnień p.o. Komendanta Hufca, nie miała ona uprawnień do przeprowadzania kontroli u pracodawców. Dodała również, że w przypadku uzyskania informacji o nieprawidłowościach w organizacji kształcenia swych podopiecznych, zwróciłaby się do uprawnionych w tym zakresie instytucji, lecz taka potrzeba nie wystąpiła. P.o. Komendant Hufca podkreśliła, że kontrole umów zawieranych z pracodawcami, przeprowadzała WK OHP.

Według p.o. Komendanta Hufca, pracodawcy, w rozmowach z pracownikami Hufca, deklarowali w wielu przypadkach gotowość do zatrudnienia na umowę o pracę absolwentów OHP, którzy odbywali u nich przyuczenie do wykonywania pracy w danym zawodzie. Podała ona również, że pracodawcy faktycznie zatrudnili 13 byłych uczestników Hufca, w tym w 2014 r. 2 pracodawców zatrudniło 2 absolwentów, w 2015 r. 6 pracodawców zatrudniło 6 absolwentów i w 2016 r. 5 pracodawców zatrudniło 5 absolwentów.

W planowaniu kierunków kształcenia uczestników OHP oraz w procesie rekrutacji (poza wytycznymi i informacjami z WK OHP) kierowano się m.in. informacjami pozyskiwanymi z powiatowych urzędów pracy w Elku i Olecku (dalej „PUP”), m.in. w zakresie publikowanych przez nie list zawodów deficytowych, nadwyżkowych i zrównoważonych. Korzystano również z informacji otrzymywanych od jednostek samorządu terytorialnego, a także informacji otrzymywanych od pracodawców.

(dowód: akta kontroli str. 22-23, 117-141, 289-290, 311-329)

1.5. W badanym okresie Hufiec współpracował z publicznymi instytucjami rynku pracy, w tym z PUP w Elku i Olecku. W szczególności korzystano z danych gromadzonych przez PUP w zakresie badania sytuacji na lokalnych rynkach pracy. Analizy PUP udostępnione na ich stronach internetowych zawierały m.in. dane odnośnie poziomu bezrobocia (w powiecie w stosunku do reszty kraju), struktury bezrobotnych wg różnych kryteriów (np. wieku, wykształcenia, miejsca zamieszkania), a także diagnoz rynku pracy pod kątem zawodów deficytowych i nadwyżkowych. Hufiec współpracował także z Młodzieżowym Centrum Kariery OHP w zakresie badania predyspozycji zawodowych młodzieży oraz organizacji wspólnych warsztatów aktywnego poszukiwania pracy.

W badanym okresie Hufiec otrzymywał od Komendanta Wojewódzkiego OHP, na każdy rok szkolny, informacje i zalecenia dotyczące dostosowania do warunków rynkowych kierunków kształcenia zawodowego. Komendant Wojewódzki OHP ustalał wytyczne do rekrutacji (odnoszące się do m.in. do integrowania działalności OHP z lokalnymi społecznościami i rynkiem pracy poprzez udział w programach zapobiegania bezrobociu wśród młodzieży) oraz obowiązki Hufca w zakresie

szkolenia młodzieży w zawodach deficytowych, poszukiwanych na lokalnych rynkach pracy.

Dane uzyskiwane przez Hufiec w wyniku współpracy z publicznymi instytucjami rynku pracy, pracodawcami i innymi podmiotami, wykorzystywane były do dostosowywania oferowanych zawodów do zmian występujących na rynku pracy. Uwzględniano również predyspozycje zawodowe zrekrutowanych uczestników OHP.

(dowód: akta kontroli str. 132-186, 204-219, 265-281)

1.6. W badanym okresie Hufiec współpracował z Starostwami Powiatowymi w Elku oraz Olecku, na podstawie stosownych porozumień zawartych przez Wojewódzkiego Komendanta OHP w latach 2013-2015. Współpraca dotyczyła organizacji i finansowania kształcenia ogólnego młodzieży objętej opieką OHP w gimnazjum dla dorosłych (w Elku) oraz gimnazjum i zasadniczej szkole zawodowej (w Olecku). Powiaty Elcki oraz Olecki zapewniały środki finansowe na kształcenie ogólne młodzieży skierowanej do ww. szkół. Hufiec wnioskował do obu Starostw o zapewnienie oddziałów szkolnych w gimnazjach i zasadniczej szkole zawodowej. Na mocy porozumień Wojewódzki Komendant OHP zobowiązał się do zatrudniania i opłacania kadry opiekuńczo-wychowawczej. Organizację kształcenia ogólnego powierzono dyrektorom współpracujących z Hufcem szkół.

(dowód: akta kontroli str. 187-203)

1.7. W badanym okresie Hufiec corocznie sporządzał plany pracy dydaktyczno-wychowawczo-opiekuńczej, do których załączana była diagnoza potrzeb młodzieży w środowisku lokalnym. Diagnoza uwzględniała m.in. zawody uznawane za deficytowe i nadwyżkowe przez PUP w Elku i Olecku. Hufiec oferował młodzieży w każdym roku szkolnym kształcenie w następujących zawodach wyszczególnionych w raportach PUP w Elku i Olecku jako zawody deficytowe, tj.: sprzedawca, kucharz, murarz-tylnik, ślusarz i piekarz.

Pozostałe zawody oferowane uczestnikom przez Hufiec, takie jak: fotograf, blacharz samochodowy, mechanik samochodowy, cukiernik i stolarz nie były klasyfikowane w raportach PUP z obu powiatów jako deficytowe lub nadwyżkowe. Jednakże w sporządzonych przez Hufiec diagnozach stwierdzono, że zawody te odpowiadały na potrzeby lokalnego rynku pracy oraz były zgodne z propozycjami zgłaszanymi przez pracodawców oraz zdiagnozowanymi predyspozycjami zawodowymi uczestników. Podkreślono również, że przyuczenie do wykonywania określonej pracy było pierwszym etapem, wstępem do kształcenia przyszłego pracownika, który realizuje naukę na poziomie gimnazjalnym lub nauki zawodu.

(dowód: akta kontroli str. 204-219)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Hufca odnośnie efektywności kształcenia wychowanków na poziomie gimnazjum i na poziomie nauki zawodu, a także prowadzenie stałego nadzoru nad przebiegiem nauki uczestników w szkole i na praktykach zawodowych. Hufiec skutecznie prowadził promocję swoich działań wobec potencjalnych kandydatów do OHP, skutecznie też współpracował z publicznymi instytucjami rynku pracy oraz jednostkami samorządu terytorialnego, a jego działania i oferta kształcenia dostosowywane były do potrzeb lokalnego rynku pracy.

2. Przygotowanie zawodowe i zatrudnienie absolwentów Hufca na otwartym rynku pracy, w tym trwałość zatrudnienia i jego zgodność z nabytymi kwalifikacjami.

Opis stanu
faktycznego

2.1. Hufiec opracowywał na każdy rok szkolny w badanym okresie plany rekrutacyjne (tzw. „Plany R”) dotyczące kształcenia wyłącznie w formach niestacjonarnych. Zagadnienie to zostało opisane w pkt. 1.3 wystąpienia.

Składy komisji rekrutacyjnych, powoływanych przez ówczesnego Komendanta Hufca w badanych latach szkolnych, odpowiadały wytycznym określonym przez Komendanta Głównego OHP i zostały zaakceptowane przez Wojewódzkiego Komendanta OHP. W ich skład, oprócz pracowników OHP, wchodził również dyrektorzy współpracujących szkół, psychologowie z poradni psychologiczno-pedagogicznej oraz doradcy zawodowi z Młodzieżowego Centrum Kariery w Elku.

(dowód: akta kontroli str. 79-103, 220-244)

2.2. W badanym okresie, kwalifikowanie i dobór kandydatów do Hufca odbywało się w oparciu o procedury określone przez Komendanta Głównego OHP. W toku kontroli badaniu poddano dokumentację losowo wybranych 18 kandydatów do Hufca (po sześciu z lat 2014/2015, 2015/2016 i 2016/2017) pod kątem zgodności kwalifikowania i doboru kandydatów z procedurami określonymi przez Komendanta Głównego OHP. I tak:

- Stwierdzono, że wszyscy kandydaci złożyli do OHP wymaganą dokumentację, w tym m.in. podania-zgłoszenia, kwestionariusze osobowe (zawierające m.in. dane personalne, informacje o opiekunach prawnych, historię edukacyjną, dane socjalno-bytowe) oraz ostatnie świadectwo szkolne. Jeden z kandydatów nie dostarczył wymaganego zdjęcia doteczki personalnej (kandydat ten oświadczył p.o. Komendanta Hufca, że nie zrobił tego z powodu złej sytuacji materialnej), a Komendant Hufca wyjaśniła, że przyjęła od niego podanie ponieważ uznała, że najważniejszym elementem dokumentacji była opinia poradni psychologiczno-pedagogicznej, w której był zapis o tym, że kontynuacja nauki w gimnazjum dla dorosłych w ramach OHP przez ucznia nie rokującego ukończenia szkoły ogólnodostępnej, stanowiła najkorzystniejszą formę realizacji obowiązku szkolnego.
- Ustalono ponadto, że w każdym przypadku:
 - przedłożono zgodę opiekunów prawnych na zawarcie przez młodocianego umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego u przyszłego pracodawcy,
 - dostarczono do Hufca opinie poradni psychologiczno-pedagogicznej odnośnie zasadności uczestnictwa w OHP oraz opinię pedagoga szkolnego o danym uczniu,
 - kandydatów skierowano do nauki zawodów ujętych przez PUP na liście zawodów deficytowych.
- Sześciu kandydatów zostało objętych opieką doradcy zawodowego w celu zbadania predyspozycji zawodowych. Mieli oni kontakt z doradcą zawodowym z MCK średnio raz w miesiącu, w związku z innymi formami zajęć (zajęcia grupowe dotyczące aktywnych metod poszukiwania pracy w formie warsztatów). Pozostałych 12 kandydatów w momencie rekrutacji nie miało ukończonych 16 lat (nie posiadało statusu pracownika młodocianego) w związku z tym nie objęto ich opieką doradcy zawodowego.
- Jedna osoba nie przedstawiła wymaganego zaświadczenia lekarskiego o przydatności do zawodu, jednakże dokumentacja medyczna tej osoby została uzupełniona przed przystąpieniem przez nią do praktyk zawodowych.

- Dwoje wychowanków w trakcie uczestnictwa w OHP zmieniło pracodawcę. W obu przypadkach była to decyzja uczestnika spowodowana chęcią zdobycia kwalifikacji w innych zawodach, zgodnych z predyspozycjami uczestników. Natomiast w skali całego Hufca, w okresie objętym kontrolą, pracodawcę zmieniła w 2014 r. jedna osoba (0,7% ogólnej liczby kształconych), w 2015 r. pięć osób (3,3%) a w 2016 r. dwie osoby (1,3%).

Według oświadczenia p.o. Komendanta Hufca, w badanym okresie w skali całego Hufca odnotowano jeden przypadek wśród młodocianych, wobec którego rekrutacja nie powiodła się, ponieważ z badania poradni psychologiczno-pedagogicznej wynikało, że kandydat powinien kontynuować naukę w formie stacjonarnej, czyli np. ośrodka z internatem, a Hufiec oferował uczestnictwo tylko w formie niestacjonarnej.

(dowód: akta kontroli str. 22-24, 150-159, 245-261)

2.3. Hufiec monitorował losy absolwentów zgodnie ze Standardami działań opiekuńczo-wychowawczych w OHP, określonymi przez Komendanta Głównego OHP. Podstawowymi narzędziami analizy losów absolwentów były: księga absolwentów, formularz kontaktowy OHP, ankieta absolwenta OHP i raport z analizy losów absolwentów. Analiza ta, prowadzona przez Hufiec na podstawie ww. dokumentów, pozwalała na uzyskanie danych dotyczących m.in. liczby osób kontynuujących naukę na poziomie szkoły wyższego szczebla lub kursów i szkoleń⁸ oraz liczby absolwentów posiadających stałe zatrudnienie. Znajomość przez Hufiec ww. danych umożliwiała samoocenę skuteczności prowadzonych przez OHP działań i kontynuowanie dobrych praktyk, np. poprzez wymianę informacji z pracodawcami na temat frekwencji uczestników podczas wizytacji miejsc odbywania praktyk, obserwację postępów uczestników w nauce zawodu.

(dowód: akta kontroli str. 132-186, 204-219, 265-281)

Hufiec monitorował losy absolwentów OHP na rynku pracy. Posiadał dane dotyczące m.in.:

- liczby byłych wychowanków kontynuujących naukę w formie szkoły wyższego stopnia, szkoleń lub kursów, tj. 23 absolwentów roku 2013/2014 (53,5%), 20 roku 2014/2015 (41,7%) i 33 roku 2015/2016 (61%),
- liczby byłych wychowanków posiadających zatrudnienie, tj.: 10 absolwentów roku 2013/2014 (23,3%), 24 roku 2014/2015 (50%), 18 roku 2015/2016 (33,3%),
- liczby byłych wychowanków posiadających zatrudnienie w zawodzie wyuczonym lub pokrewnym, dotyczyło to 3 absolwentów roku 2013/2014 (sprzedawca, stolarz, murarz tynkarz) i 8 roku 2014/2015 (mechanik operator pojazdów i maszyn rolniczych, 2 sprzedawców, kucharz, stolarz, 3 murarzy-tynkarzy).

Badania efektywności działań opiekuńczo-wychowawczych wobec uczestników OHP wykazały, że w odniesieniu do:

Absolwentów roku szkolnego 2014/2015:

- w ramach I pomiaru (pół roku od ukończenia kształcenia) – spośród 48 absolwentów kontakt nawiązano z 47 osobami (97,9%), z których 17 (36,2%) posiadało zatrudnienie, 18 (38,3%) kontynuowało naukę, natomiast 12 osób (25,5%) nie pracowało i nie kontynuowało nauki.
- w ramach II pomiaru (rok od ukończenia kształcenia) – spośród 48 absolwentów kontakt nawiązano z 46 osobami (95,8%). Ustalono, że 24 z nich (52,2%)

⁸ Absolwenci kontynuujący naukę byli zapraszani przez Hufiec na spotkania gdzie dzielili się swoimi doświadczeniami z innymi uczestnikami OHP.

posiadały zatrudnienie, 20 (43,5%) kontynuowało naukę, a 2 osoby (4,3%) nie pracowały i nie kontynuowały nauki.

Absolwentów roku szkolnego 2015/2016:

- w ramach I pomiaru (pół roku od ukończenia kształcenia) – spośród 54 absolwentów kontakt nawiązano z 53 osobami (98,2%), z których 18 (33,9%) pracowało, 33 (62,3%) kontynuowało naukę, a 2 (3,8%) nie pracowało i nie kontynuowało nauki.

Przedstawione do kontroli księgi absolwentów z lat 2014-2016 prowadzono w sposób zgodny z wytycznymi Komendanta Głównego OHP i Standardami działań opiekuńczo-wychowawczych OHP.

(dowód: akta kontroli str. 175-186,262-281,311-329)

Oceny efektywności działań opiekuńczo-wychowawczych podejmowanych przez Hufiec wobec uczestników OHP, dokonano na podstawie analizy losów 30 absolwentów z lat 2014-2016. Stwierdzono, że:

- 27 osobom (90%) udzielono wsparcia w uzyskaniu zatrudnienia, w tym: 6 osób skierowano do PUP w celu skorzystania z ofert kursów, szkoleń lub ofert pracy, 19 osób skierowano do MCK OHP w celu skorzystania z ofert pracy, a 4 osoby zostały zrekrutowane do udziału w projektach unijnych prowadzonych przy współudziale MCK OHP,
- 16 absolwentów (53,3%) zostało zarejestrowanych w PUP,
- pięciu absolwentów (16,7%) korzystało ze świadczeń pomocy społecznej, przy czym w każdym przypadku była to pomoc długotrwała, powyżej jednego roku.

Ustalono, że w wyniku działań opiekuńczo-wychowawczych, podejmowanych przez Hufiec wobec analizowanych 30 absolwentów, 11 z nich (36,7%) podjęło pracę.

(dowód: akta kontroli str. 284-288)

Z badania ankietowego⁹ przeprowadzonego w trakcie kontroli wynika, że:

- Wszyscy ankietowani zamieszkiwali w miastach i posiadali wykształcenie zasadnicze zawodowe - 2 osoby (40%), gimnazjalne - 2 osoby (40%). Jedna osoba zadeklarowała, że jest w trakcie zdobywania wykształcenia średniego ogólnokształcącego.
- Uczestnictwo ankietowanych w OHP wynikało z: własnej inicjatywy - 2 osoby (40%), skierowania przez pedagoga - 3 osoby (60%).
- Na pytanie, gdzie znaleźli informację na temat możliwości jakie daje OHP ankietowani wskazali: stronę internetową OHP - 2 osoby (40%) oraz informacje od znajomych lub rodziny - 3 osoby (60%).
- Wskazując na oczekiwania związane z udziałem w OHP uczestnicy podali¹⁰:
 - zdobycie wykształcenia: 5 odpowiedzi
 - zdobycie kwalifikacji (zawodu): 1 odpowiedź
 - podwyższenie kwalifikacji zawodowych: 2 odpowiedzi
 - podjęcie własnej działalności gospodarczej: 1 odpowiedź
 - znalezienie pracy: 4 odpowiedzi
 - zdobycie doświadczenia na rynku pracy: 1 odpowiedź.

⁹ Badaniem ankietowym objęto 55 uczestników OHP, w tym 40 (27,4%) absolwentów i 15 osób (45,5%), które przerwały naukę w OHP. Odpowiedzi udzieliło jedynie 5 absolwentów OHP.

¹⁰ Na to pytanie można było wskazać więcej niż jedną odpowiedź.

- Na pytanie, w jaki sposób zdobywano praktykę w OHP wszyscy udzielili odpowiedzi, że na zajęciach teoretycznych w OHP i w trakcie zatrudnienia w jednostce OHP.
- Wszyscy ankietowani wskazali, że mieli możliwość wyboru nauki zawodu oraz, że OHP zapewniło im praktykę zawodową. Ponadto wszyscy wskazali, że OHP interesowało się przebiegiem ich pracy oraz jej efektami, a także ich losami po zakończeniu nauki zawodu.
- Na pytanie dlaczego wybierano właśnie ten zawód udzielono odpowiedzi¹¹:
 - Zawsze chciałem wykonywać ten zawód: 1 odpowiedź,
 - Większa szansa na znalezienie pracy: 5 odpowiedzi,
 - Sugestia doradcy zawodowego: 2 odpowiedzi.
- Na pytanie, czy pracodawca wywiązał się z obowiązków określonych w umowie, ankietowani wskazywali, że umowy były realizowane prawidłowo.
- Spośród badanych nikt nie został zatrudniony po zakończeniu praktyki.
- W 4 przypadkach (tj. 80%) uczestnicy znaleźli pracę po ukończeniu nauki w OHP, a 2 z nich (tj. 40%) znalazło pracę w zawodzie wyuczonym w OHP.
- Na pytanie, jakie efekty przyniósł uczestnikom udział w OHP, ankietowani odpowiedzieli¹²:
 - Zdobyć wykształcenia: 3 odpowiedzi (tj. 60%),
 - Zdobyć zawodu: 4 odpowiedzi (tj. 80%),
 - Znaleźć pracę: 3 odpowiedzi (tj. 60%),
 - Znaleźć doświadczenia na rynku pracy: 3 odpowiedzi (60%).

Wszyscy ankietowani wskazali, że uczestnictwo w OHP całkowicie spełniło ich oczekiwania oraz że nie ma potrzeby wprowadzania zmian w sposobie aktywizacji zawodowej.

(dowód: akta kontroli str. 262-283)

2.4. W okresie objętym kontrolą, w Hufcu mała miejsce jedna kontrola WK OHP. Została ona przeprowadzona w 2015 r. i dotyczyła funkcjonowania świetlicy środowiskowej OHP. W jej wyniku ustalono m.in. niezgodność przeprowadzanych zajęć z harmonogramem oraz dublowanie przeprowadzanych zajęć z innymi przedsięwzięciami wychowawczymi. W celu uniknięcia powielania takich sytuacji w przyszłości WK OHP wydała stosowne zalecenia. Ustalono, że zalecenia te zostały wykonane.

W latach 2014-2016 do Hufca nie wpłynęły skargi w zakresie niniejszej kontroli NIK.

(dowód: akta kontroli str. 24)

Ocena częściowa

Hufiec prawidłowo realizował działania związane z kwalifikowaniem i doбором kandydatów do OHP, w oparciu o wytyczne i procedury określone przez Komendanta Głównego i Wojewódzkiego OHP. Na skutek podejmowanych działań, plany rekrutacyjne w latach 2014-2016 zostały zrealizowane w całości. Hufiec udzielał też uczestnikom pomocy w uzyskaniu zatrudnienia oraz monitorował losy absolwentów OHP na rynku pracy, w tym w zakresie trwałości zatrudnienia i jego zgodności z nabytymi kwalifikacjami.

¹¹ Dopuszczalne było wskazanie więcej niż jednej odpowiedzi.

¹² Możliwe było podanie więcej niż jednej odpowiedzi.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK¹³ kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Olsztynie.

Olsztyn, dnia 3 sierpnia 2017 r.

Kontroler
Rafał Dmytrenko
specjalista k.p.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Olsztynie
Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli

Andrzej Zyśk

.....
podpis

.....
podpis

¹³ Dz.U. z 2017 r. poz.524.